

Введення подвійного оподаткування негативно відіб'ється на діяльності страхового ринку. Такі норми згубні для страховиків. Якщо компанії змусять платити високі податки, вони не зможуть гарантувати покриття страхових резервів, а виходить, і виконання своїх зобов'язань. Збільшення ставки оподаткування валового доходу страхових компаній, ініційованого Кабінетом Міністрів. Справа в тому, що настільки більша ставка оподаткування повністю зосереджена на фіскальній меті й не враховує ціну такого надмірного тягаря для страхових організацій й економіки країни в цілому. Зазначена зміна системи оподаткування є економічно необґрунтованою, та приведе до дестабілізації ринку класичного страхування, а також до підвищення цін у багатьох важливих сферах народного господарства. Збільшення ж ставки податку для таких компаній приведе до відрахування в державний бюджет значної частини оборотних коштів й, як наслідок, - до зниження платоспроможності страховиків, що загрожує невиконанням зобов'язань перед страхувальниками й зниженням конкурентноздатності. Це змусить такі страхові організації покинути ринок. Страхові компанії будуть змушені перенести податковий тягар на клієнтів, що приведе до подорожчання страхових послуг. Ріст ставки оподаткування до 25% збільшить собівартість страхового поліса до невиправданих сум.

Рішення проблеми оподаткування страховиків повинне бути взаємовигідним для ринку, суспільства й держави.

Висновки. Отже, змішана система оподаткування прибутку й валових доходів страховика як авансових поквартальних платежів із правом звіту по податку на прибуток від страхової діяльності за результатами року є найвигіднішим варіантом оподаткування страхової діяльності, дасть можливість зберегти існуючу тенденцію росту надходжень по податку на доходи (прибуток) страховиків у бюджет, істотно скоротить обсяги податкової оптимізації, дасть поштовх для розвитку класичного страхування, що є постачальником інвестиційних ресурсів на потребі розвитку економіки.

Список використаної літератури

1. Концепція розвитку страхового ринку України до 2010 року: Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2005 року № 369-р.
2. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 22.05.1997р. N 283/97-ВР(із змінами і доповненнями).
3. Закон України "Про страхування" від 7 березня 1996 року N 85/96-ВР (із змінами і доповненнями).
4. <http://www.forinsurer.com.ua>
5. <http://www.stat.go.ua>

УДК 368.91 (477)

СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

О. В. Марценюк-Розарьонова, асистент

Б. В. Сивак, студ.

Вінницький національний аграрний університет

The article highlights the economic substance of life insurance and characteristics of this type of insurance. We consider the functions of life insurance and its main tasks in conditions of market economy.

В статье освещаются экономическое содержание страхования жизни и особенности осуществления этого вида страхования. Рассматриваются функции страхования жизни, а также его основные задачи в условиях рыночной экономики.

Вступ. Страхування життя відіграє важливу роль у забезпеченні соціальної стабільності. З одного боку воно зменшує негативні наслідки таких соціальних ризиків, як втрата доходу внаслідок втрати працездатності особи або смерті годувальника сім'ї, а також забезпечує кошти на пенсію та реалізацію планів у майбутньому. З іншого, страхові фонди, нагромаджені компаніями зі страхування життя є потужним джерелом інвестицій в економіку України.

Страховання життя - це вид особистого страхування, який передбачає обов'язок страховика здійснити страхову виплату згідно з договором страхування у разі смерті застрахованої особи, а також, якщо це передбачено договором страхування, у разі до життя застрахованої особи до закінчення строку дії договору страхування та (або) досягнення застрахованою особою визначеного договором віку [3].

Постановка задачі. Дослідженням страхування життя в Україні займаються такі вчені, як В.Д. Базилевич, А.Д. Заруба, С.С. Осадець, В.А. Борисова, О.М. Залетов та ін. Але у періодичних виданнях переважають наукові праці, присвячені дослідженню страхування в цілому, натомість страхування життя в теоретичному й методологічному плані досліджене недостатньо. Отже, метою нашого дослідження є якомога повніше висвітлення даної теми, здійснення аналізу ринку страхування життя в Україні.

Результати. Сьогодні в Україні практикуються три основні програми страхування життя: ризикове страхування життя, тобто страхування на випадок смерті, страхування від нещасних випадків, захворювань та інвалідності; змішане страхування життя: накопичувальне страхування з одночасним страховим захистом на випадок смерті з метою забезпечити певний капітал до потрібної дати (приміром, для придбання будинку, навчання у вузі, весілля тощо); пенсійне страхування: накопичувальне страхування для забезпечення додаткового періодичного (приміром, щомісячного) доходу протягом певного терміну чи довічно, після виходу на пенсію або досягнення певного віку [1].

Серед науковців не існує єдиної думки щодо визначення функцій страхування життя в Україні. На думку О.М. Залетова, страхуванню життя в умовах ринкової економіки притаманні такі функції:

- Формування соціально-орієнтованого суспільства з убезпеченим майбутнім. Від наявності страхування життя для громадян розвинених країн залежить соціальний статус, навчання, кредит у банку, пенсія тощо.

- Соціального страхування. Страхування життя багато в чому доповнює систему соціального страхування та забезпечення. Зокрема, довгострокове страхування життя пов'язане з реалізацією пенсійних гарантій населенню.

- Сприяння поліпшенню демографічної ситуації. Страхування життя економічними методами стимулює громадян до дбайливого ставлення до свого здоров'я. Зокрема, у більшості країн світу ще до укладання договору страхування життя страховики вивчають історію хвороби клієнта, враховують масу його тіла, наявність шкідливих звичок тощо, які істотно впливають на розмір страхових внесків та умови страхування.

- Інвестиційна. Оскільки страхові компанії залучають "довгі" гроші, вони є тим локомотивом, який може досить ефективно тягти за собою систему інституціональних інвестицій, що особливо важливо для економіки.

- Кредитна. Законодавство більшості розвинених держав передбачає право страховиків кредитувати страхувальників за договорами страхування життя в межах викупної суми на момент видачі кредиту та на строк, що не перевищує період, який залишився до закінчення дії договору страхування життя.

- Мотивації персоналу суб'єктів господарювання. Довгострокове нагромаджувальне страхування життя є невід'ємним елементом сучасного управління кадрами. Такі програми не тільки допомагають керівнику з мінімальними витратами вирішити "кадрове питання", але й дають змогу створити ефективне управління фінансовими потоками підприємства [4].

Але ряд авторів виділяють й інші функції страхування життя, які умовно поділяються на загальні – характерні для галузі страхування в цілому та спеціальні функції – характерні лише для страхування життя.

В такому випадку до загальних функцій страхування життя слід віднести:

Ризикову, що здійснюється шляхом передачі страхувальником за певну плату страховій компанії матеріальної відповідальності за наслідки прояву таких страхових ризиків, як смерть застрахованої особи та повна або часткова втрата працездатності.

Превентивну, яка забезпечує зниження страхового ризику за рахунок обмеження в договорі щодо виплат у випадку самогубства та зі страхових випадків, які відбулися в стані алкогольного і наркотичного сп'яніння.

Інвестиційну, яка реалізується шляхом інвестування сформованих страхових резервів в економіку країни.

За допомогою основних функцій виконується головне завдання страхування життя – захист від фінансових наслідків такого ризику життя, як передчасна смерть, а для змішаного страхування життя – захист від фінансових наслідків ризику втрати особою працездатності внаслідок хвороби або нещасного випадку. До спеціальних функцій страхування життя слід віднести такі:

Функцію заощадження, яка проявляє себе в тому, що компанії зі страхування життя здійснюють зберігання та повернення коштів своїх клієнтів.

Завдяки цій функції особа за рахунок щорічних посильних внесків може заощадити значну суму коштів, необхідну для реалізації планів у чітковизначений час в майбутньому – пенсія, навчання дитини, придбання будинку і т.д.

Функцію створення доходу, яка відображається у виплаті страхувальникам доходу, отриманого страховиком за результатами його інвестиційної діяльності.

Кредитну, яка полягає у тому, що страхова компанія, з коштів сформованих страхових резервів, здійснює кредитування страхувальників в межах викупної суми за договором страхування життя, а також іпотечне кредитування.

Функцію збереження, яка забезпечує збереження коштів страхувальника, необхідних для внеску страхових премій, шляхом скорочення нерациональних витрат та сприяє довгостроковому фінансовому плануванню.

До головних відносить ризикову функцію також Борисова: "бо страховий ризик, як ймовірність настання збитку, безпосередньо пов'язаний з основним призначенням страхування – наданням грошової допомоги потерпілим" [2]. До того ж, в англійському словнику страхових термінів страхування визначається як "система передання ризику і його комбінування". Тобто у країні, де виникла більшість класичних видів страхування, зміст останнього пов'язують, насамперед, із переданням ризику від страхувальника до страховика [5]. Для українських страховиків поточний рік буде складнішим, ніж попередній: він стане роком тяжких випробувань, сказав заступник голови ради Ліги страхових організацій України (ЛІСОУ) Олександр Залетов під час презентації журналу Insurance Top "Підсумки 2009" в Києві.

За його словами, багато страхових компаній вже підготувалися до цього складного періоду, багатьох це ще чекає. Основними причинами, які сприяють цьому, є слабка законодавча база, слабкий розвиток ринків агрострахування, медичного страхування тощо.

Залетов із посиланням на оцінки експертів журналу Insurance Top, повідомив, що реальний ринок ризикового страхування в Україні оцінюється в 7 млрд грн., страхування життя - в 810-820 млн грн. Згідно з дослідженнями, для ризикових компаній найбільш успішним для бізнесу, пов'язаного з фізичними особами, є третій квартал, з корпоративами - четвертий. Як повідомив Залетов, найбільш популярними в 2009 році були такі види страхування, як КАСКО, ОСЦПВ, страхування життя, добровільне медичне страхування (ДМС). Хороше зростання, незважаючи на кризу і зниження платоспроможності населення, продемонстрували страхування

життя і ДМС, що свідчить про збільшення в населення інтересу до страхування. За його даними, в даний час послугами страхування життя в Україні користується 3,1 млн ос., ДМС - близько 2 млн ос., ОСЦПВ - 5,9 млн ос., майнового страхування - 1,7 млн ос., страхування від нещасного випадку - 3 млн. Середня ціна полісу КАСКО в 2009 році складала 4,97 тис. грн., тоді як роком раніше - 4,64 тис. грн., ОСЦПВ - 173 грн. (178 грн.), ДМС - 142 грн. (233 грн.), страхування майна - 142 грн. (233 грн.), цивільна відповідальність - 109 грн. (107 грн.). Крім того, за словами О.Залетова, по роботі з юридичними особами четвертий квартал 2009 року для страховиків був значно гірший, ніж аналогічний період двох попередніх років. Він також сказав, що в минулому році значно зросла залежність страхових компаній від банківського сектора, збільшилися їх доходи від банківських депозитів і облігацій. У структурі активів страховиків акції складають 50%, їх них 80% можна віднести до "сміттєвих" [6].

По всіх видах страхування змінився склад лідерів ринку. При цьому більшість в групі лідерів складають страхові компанії з іноземними інвестиціями. При цьому така тенденція збережеться в 2010-м і 2011 рр., відзначив Залетов і додав: іноземні компанії, які мають можливість вкладати кошти в український бізнес, захоплюватимуть ринок. "У зв'язку з цим вітчизняним компаніям буде працювати значно складніше, особливо складно буде продати свої акції тим, хто це хотів зробити", - сказав голова ради ЛСОУ.

Що стосується страхових виплат, повідомив він, то сьогодні виплати у розмірі 10 млн - 100 млн грн. вже не є новиною для українського ринку.

Кажучи про ринок страхування життя, експерт повідомив, що більшість компаній цього сектора показали позитивну динаміку. Зниження показників в деяких не означає падіння бізнесу - для успішнішої діяльності вони його перебудовували, додав він. Згідно з дослідженнями Insurance Top ЛСОУ, поліси зі страхування життя не мають попиту при інфляції в країні на рівні 10%.

Висновок. Отже, ми розглянули сутність та функції страхування життя в Ознайомились із кон'юнктурою ринку страхування життя в Україні за 2009-2010 роки. У країнах із розвинутою економікою страхування життя є основним видом, в Україні він є мало поширеним, оскільки населення не довіряє страховим компаніям. Крім того, через світову фінансову кризу у людей немає коштів на необхідні товари й послуги і тому на страхування життя припадає лише 0,6% ВВП. Для покращення ситуації ми пропонуємо підготувати нову редакцію Закону України "Про страхування", яка б дозволила більш досконало врегулювати відносини у сфері страхування життя, спрямовані на посилення страхового захисту і інтересів громадян, та створити умови для рівноправної участі страхових компаній в системі недержавного пенсійного забезпечення.

Список використаної літератури

1. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Страхова справа. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Знання, КОО, 2002. - 203 с.
2. Борисова В.А., Огаренко О.В. Організаційно-економічний механізм страхування. - Суми: Довкілля, 2001. - 194 с.
3. Закон України "Про страхування".
4. Залетов О.М. Убезпечення життя: Монографія. - К.: Міжнародна агенція "Бізон", 2006. - 685 с.
5. Страхування: Підручник/ Керівник авт. Колективу і наук, ред. С.С. Осадець. - Вид. 2-ге, перероб. і доп. - К.: КНЕУ, 2002. - 599 с.
6. <http://www.forinsurer.com.ua>